SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 199/09-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. júna 2009 predbežne prerokoval sťažnosť J. M., B., zastúpeného advokátkou Mgr. J. P., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 700/2008 (predtým vedenom Okresným súdom Bratislava IV pod sp. zn. 8 C 213/2005) a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. M. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. apríla 2009 doručená sťažnosť J. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 700/2008 (predtým vedenom Okresným súdom Bratislava IV pod sp. zn. 8 C 213/2005).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 1. augusta 2005 na Okresnom súde Bratislava IV (ďalej aj „pôvodný okresný súd“) návrh na zaplatenie istiny 4 350 000 Sk proti mal. P. K., zastúpenému jeho zákonnou zástupkyňou, ktoré bolo vedené pod sp. zn. 8 C 213/2005.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol:

„Predmetom konania je skutočnosť, že navrhovateľ počas života otca mal. P. K., neb. A. J. /požičal mu ako dlžníkovi dňa 21. 7. 2001 istinu 2.100.000 Sk a 31. 12. 2002 istinu vo výške 2.250.000 Sk/. Neb. poručiteľ A. J. však svoj dlh v dohodnutej lehote nevrátil.

Vzhľadom k tomu, že neb. A. J. zomrel, v dedičskom konaní si navrhovateľ ako veriteľ uplatnil č. (...) svoju pohľadávku.

Okresný súd Bratislava IV dňa 15. 12. 2003 vydal uznesenie, ktoré nad. právoplatnosť 20. 2. 2004, s tým, že pohľadávka nebola pojatá do pasív dedičstva.

Vzhľadom na túto skutočnosť navrhovateľ podal predmetnú žalobu.“

Sťažovateľ opísal priebeh konania takto:

„Vzhľadom na dôvodnú obavu navrhovateľa, že nebude jeho pohľadávka uspokojená, podal návrh na vydanie predbežného opatrenia dňa 1. 3. 2006. Okresný súd Bratislava IV však predbežné opatrenie zamietol.

Proti tomuto uzneseniu sa navrhovateľ odvolal na Krajský súd v Bratislave č. k. 8 Co 112/07, ktorý však uznesenie prvostupňového súdu potvrdil.

V rámci reorganizácie súdnictva bol spis v r. 2008 delimitovaný na Okresný súd v Malackách, kde doposiaľ nebolo vytýčené pojednávanie.“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol o jeho sťažnosti týmto nálezom:

„1. ústavné právo na riadny a spravodlivý súdny proces bez prieťahov bolo porušené,

2. ukladá sa Okresnému súdu v Malackách, aby vo veci rozhodol vyhlásením rozsudku,

3. sťažovateľovi sa priznáva náhrada za prieťahy v konaní vo výške 3.300 Euro,

4. právnej zástupkyni sťažovateľa Mgr. J. P., advokátke, AK, B., sa priznávajú trovy v konaní za dva úkony právnej pomoci...“

V návrhu na rozhodnutie vo veci samej (v petite) sťažnosti sťažovateľ špecifikoval namietané porušenia základných práv označením článku ústavy iba slovným vyjadrením. Ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania [§ 20 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], jeho petitom, ale aj odôvodnením. Z obsahu odôvodnenia sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu je tiež posúdiť, či tento nie je zjavne neopodstatnený. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti návrhu hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 700/2008 pôvodne vedenom Okresným súdom Bratislava IV pod sp. zn. 8 C 213/2005.

Ústavný súd poznamenáva, že v súlade so zákonom č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 511/2007 Z. z.“), sa podľa § 2 ods. 6 a § 18b citovaného zákona stal okresný súd od 1. januára 2008 vecne a miestne príslušným súdom na prejednanie a rozhodnutie veci sťažovateľa, čím na neho prešla aj zodpovednosť za prípadné porušovanie označených práv sťažovateľa aj za obdobie, v ktorom boli vo veci miestne a vecne príslušné konať iné okresné súdy.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd z hľadiska posudzovania porušenia označeného základného práva sťažovateľa považoval konanie vedené Okresným súdom Bratislava IV pod sp. zn. 8 C 213/2005 a v súčasnosti vedené okresným súdom pod sp. zn. 6 C 700/08 ako celok.

Z vyžiadaného súvisiaceho spisu okresného súdu vyplýva, že súdne konanie začalo 1. augusta 2005. Pôvodný okresný súd po podaní žalobného návrhu vykonával úkony spojené s rozhodovaním o žiadosti sťažovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov, ako aj úkony súvisiace s rozhodovaním o podanom návrhu na vydanie predbežného opatrenia. Dňa 19. júna 2006 pôvodný okresný súd návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia zamietol. Po podaní sťažovateľovho odvolania proti zamietajúcemu uzneseniu pôvodný okresný súd vykonával úkony spojené s doručovaním uznesenia žalovanému, resp. jeho zákonnej zástupkyni (zisťovanie adresy trvalého pobytu, pretože viaceré doručenia ostali neúspešné). Po doručení písomností zákonnej zástupkyni žalovaného predložil pôvodný okresný súd 6. marca 2007 spis Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa. Krajský súd v Bratislave zamietajúce uznesenie pôvodného okresného súdu 31. decembra 2007 potvrdil. Spis sa nachádzal na odvolacom súde až do 27. marca 2008 (t. j. viac ako jeden rok). V októbri 2008 pôvodný okresný súd oznámil účastníkom konania, že spis postupuje okresnému súdu s poukazom na § 18b zákona č. 511/2007 Z. z. Okresnému súdu bol spis predložený 14. novembra 2008. Okresný súd po zaobstaraní vyjadrenia zákonnej zástupkyne maloletého odporcu z 23. februára 2009 týkajúceho sa miesta trvalého pobytu po smrti jeho otca rozhodol 7. mája 2009 tak, že konanie zastavil.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje v prípadoch podaných sťažností namietajúcich prieťahy v súdnom konaní preukázanie využitia právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého má sťažovateľ právo podľa § 3 ods. 7 a § 62 a nasl.

zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). V tejto súvislosti už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prieťahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré má k dispozícii podľa § 3 ods. 7 a § 62 a nasl. zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prieťahy v konaní v zmysle citovaných ustanovení zákona o súdoch zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prieťahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prieťahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prieťahov a ustanovuje za také prieťahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prieťahy v konaní. Podľa § 64 ods. 2 prvej vety orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti. Napokon podľa § 64 ods. 3 ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných

predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

V rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti ústavný súd na okresnom súde, ako aj na Okresnom súde Bratislava IV zistil, že sťažovateľ písomnú sťažnosť podľa § 62 ods. 1 a nasl. zákona o súdoch predsedom oboch dotknutých okresných súdov nepodal.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti neuvádza žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré nevyužil účinný právny prostriedok nápravy proti nečinnosti okresného súdu, a takéto dôvody nezistil ani ústavný súd.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti konštatoval, že sťažovateľ nevyužil pred podaním sťažnosti ústavnému súdu účinný právny prostriedok nápravy proti nečinnosti oboch súdov a nepreukázal ani to, že uvedenú podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pričom existenciu takýchto dôvodov nemožno vyvodiť ani z obsahu sťažnosti.

Uvedené skutočnosti zakladajú dôvod na odmietnutie sťažnosti sťažovateľa pre jej neprípustnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a preto ju ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietol.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júna 2009